

Het gedicht “Panthea” van Oscar Wilde

is het laatste van de langere gedichten (tussen de 100 en 400 regels) gebundeld in de bloemlezing: *Klankrijk en vol furie, 27 verhalende en beschouwende Engelse gedichten uit de 16^e-19^e eeuw, vertaald en toegelicht door Cornelis W. Schoneveld*, nr. 12 in de Boekwinkeltjes Reeks, Assen, 2011, 214 pp., voorzien van 22 illustraties. “Panthea” beslaat pp. 205-11.

Elk gedicht wordt voorafgegaan door een korte toelichting door de vertaler. Zie hierna voor die bij dit gedicht. Zowel om ruimte te besparen, als om het leesritme bij een langere tekst niet te verstoren, zijn de Engelse teksten niet opgenomen. Wie ze toch wil raadplegen kan ze, door de (steeds vermelde) Engelse titel te googelen, snel oproepen. Hier is de Engelse tekst van “Panthea” echter wel weergegeven.

Het gedicht (dat 180 regels telt) komt voor in de enige bundel die Wilde publiceerde: *Poems*, Londen, 1881. Daarnaast verschenen er losse gedichten van hem in een aantal tijdschriften tussen 1876 en en 1892.

**C.W. Schoneveld
22-09-2011**

DE GEDICHTEN VAN Oscar Wilde (1854-1900) zijn, op de “Ballad of Reading Gaol” na, thans veel minder bekend en gewaardeerd dan zijn toneelstukken. Toch had de enige bundel die hij uitgaf (*Poems*, 1881) toen groot succes. Hij paste soms fraseringen van eerdere dichters toe, wat hem later op het niet terechte verwijt van plagiaat kwam te staan. Maar zijn werk kan wel met enig recht de apotheose van de premoderne Engelse dichtkunst worden genoemd. Reden waarom het hier gekozen gedicht als passende afsluiting van deze bloemlezing is gekozen.

Hoewel hij uit een Protestantse Ierse familie stamt, is hij bij velen sterk aangetrokken geweest door het Katholicisme, maar ook door pantheïstische ideeën, waar dit gedicht een uitgesproken voorbeeld van is. Als (briljant) student te Oxford in de Klassieke talen, werd hij, als volgeling van zijn leermeester Walter Pater aldaar, een van de meest bekende aanhangers van “L’art pour l’art” beweging. Ook deze beide aspecten vinden hun weerslag in deze tekst, met zijn gebruik van de Griekse mythologie (die hij teleurgesteld moet afwijzen) en decoratieve beeldspraak uit de levende natuur. Vooral bloemen spraken hem al vanaf zijn vroege jeugd ook persoonlijk bijzonder aan, zoals hij later schreef.

De vorm is die van de zesregelige strofe, hier met eerst vier regels in de traditionele pentameter (5 voeten, jambisch) met gekruist staand rijm, gevolgd door twee regels met gepaard rijm waarvan de laatste regel twee extra voeten heeft (abab cc).

OSCAR WILDE

Panthea

1

Nay, let us walk from fire unto fire,
From passionate pain to deadlier delight, –
I am too young to live without desire,
Too young art thou to waste this summer night
Asking those idle questions which of old
Man sought of seer and oracle, and no reply was told.

2

For, sweet, to feel is better than to know,
And wisdom is a childless heritage,
One pulse of passion – youth's first fiery glow, –
Are worth the hoarded proverbs of the sage:
Vex not thy soul with dead philosophy,
Have we not lips to kiss with, hearts to love, and eyes
to see!

3

Dost thou not hear the murmuring nightingale
Like water bubbling from a silver jar,
So soft she sings the envious moon is pale,
That high in heaven she is hung so far
She cannot hear that love-enraptured tune, –
Mark how she wreathes each horn with mist, yon late
and labouring moon.

4

White lilies, in whose cups the gold bees dream,
The fallen snow of petals where the breeze
Scatters the chestnut blossom, or the gleam
Of boyish limbs in water, – are not these
Enough for thee, dost thou desire more?
Alas! the Gods will give nought else from their eternal
store.

5

For our high Gods have sick and wearied grown
Of all our endless sins, our vain endeavour
For wasted days of youth to make atone
By pain or prayer or priest, and never, never,
Hearken they now to either good or ill,
But send their rain upon the just and the unjust at will.

OSCAR WILDE

Panthea

1

Toe, laat ons wandelen van vuur naar vuur,
Van harstochtpijn naar dodelijker lust, –
Ik ben te jong dat 'k wensloos-zijn verduur,
Te jong ben jij voor 'n zomernacht in rust
Met loze vragen, reeds van ouds gesteld
Aan ziener of orakel, zonder antwoord ooit vermeld.

2

Want, schat, beter dan kennis is gevoel,
En wijsheid is een erfgoed zonder kroost,
Eén vlam, treft die in eerste jeugd zijn doel,
Verbrandt dan elke spreuk die wijzen troost:
Kwel met filosofie je ziel toch niet,
Aan ons het hart dat mint, de mond die kust, het oog dat
ziet.

3

Hoor je het twitteren van de nachtegaal,
Als water siepelend uit een zilveren kan?
Zo zacht zingt zij: de maan, jaloers en vaal
Hangt hemelhoog en zo ver weg daarvan,
Dat haar die wijsjes vol van min ontgaan, –
Zie hoe met mist haar hoorns ze omfloerst, die late trage
maan.

4

De goudbij dromend in de leliekrans,
De meeldraadsneeuw die door de wind
Uit de kastanjabloesem waait, de glans
Van jongenshuid in water, – als je vindt
Dat die voldoen, is 't alles wat je wensen kon.
Helaas! Meer geven Goden niet, vanuit hun eeuwige
bron.

5

Want onze Goden zijn nu ziek en moe
Van onze zonden zonder eind, gebrek
Aan spijt voor onbezonnen jong gedoe
Met pijniging, gebed of biechtgesprek;
Nooit, nooit meer, luisteren zij naar goed of kwaad,
Maar geven regen, naar hun luim, aan held en onverlaat.

They sit at ease, our Gods they sit at ease,
 Strewing with leaves of rose their scented wine,
 They sleep, they sleep, beneath the rocking trees
 Where asphodel and yellow lotus twine,
 Mourning the old glad days before they knew
 What evil things the heart of man could dream, and
 dreaming do.

And far beneath the brazen floor they see
 Like swarming flies the crowd of little men,
 The bustle of small lives, then wearily
 Back to their lotus-haunts they turn again
 Kissing each others' mouths, and mix more deep
 The poppy-seeded draught which brings soft purple-
 lidded sleep.

There all day long the golden-vestured sun,
 Their torch-bearer, stands with his torch a-blaze,
 And, when the gaudy web of noon is spun
 By its twelve maidens, through the crimson haze
 Fresh from Endymion's arms comes forth the moon,
 And the immortal Gods in toils of mortal passions
 swoon.

There walks Queen Juno through some dewy mead,
 Her grand white feet flecked with the saffron dust
 Of wind-stirred lilies, while young Ganymede
 Leaps in the hot and amber-foaming must,
 His curls all tossed, as when the eagle bare
 The frightened boy from Ida through the blue Ionian
 air.

There in the green heart of some garden close
 Queen Venus with the shepherd at her side,
 Her warm soft body like the briar rose
 Which would be white yet blushes at its pride,
 Laughs low for love, till jealous Salmacis
 Peers through the myrtle-leaves and sighs for pain of
 lonely bliss.

Zij luieren, die Goden, luieren loom,
 En strooien rozenblaadjes op hun wijnboeket,
 Zij slapen, slapen onder 'n schommelboom,
 Waar beenbreek zich naast gele lotus zet,
 En rouwen om die goede oude tijd
 Vrij van het slechts dat in zijn droom en daad de
 mensheid leidt.

Ver onder 't koperen zwerk zien ze die brij
 Van 't kleine mensdom als een rupsenprop,
 Hun leven iel en druk; dan zoeken zij
 Verveeld hun lotusrijk verblijf weer op
 En, monden kussend, wordt een diepe toog
 Van opium bereid, voor 'n zoete slaap met purperen oog.

De zon laat goudgekleed de hele dag
 Als toortsdrager zijn toorts roodgloeiend staan;
 En, spint het avondlicht zijn glanzend rag
 Met zijn twaalf maagden, dan verlaat de maan
 Endymions armen fris in roze dauw,
 En vallen eeuwige Goden doodmoe door hun harstocht
 flauw.

Juno schrijdt daar door 't veld met mist bekleed,
 Bestoven wordt haar witte voet met 't geel
 Van lelies in de wind, als jonge Ganymede
 In amber-hete most zich werpt, met heel
 Zijn dos verward, zoals eens een arendsvlucht
 Hem bang van Ida wegdroeg door de Griekse blauwe
 lucht.

In't hart van een geheim groen lusthof hier
 Ligt Venus met de herder aan haar zij,
 Haar zacht warm lichaam streeft als de eglantier
 Naar witheid, maar bloost trots, en lacht daarbij
 Verliefd, totdat in afgunst Salmacis
 Door 't braambos loert en zeer door eenlingslust
 gepijnigd is.¹

¹ Salmacis, een bronnimf, die tevergeefs verliefd werd op Hermaphroditus, zoon van Venus.

There never does that dreary north-wind blow
Which leaves our English forests bleak and bare,
Nor ever falls the swift white-feathered snow,
Nor ever doth the red-toothed lightning dare
To wake them in the silver-fretted night
When we lie weeping for some sweet sad sin, some
dead delight.

Alas! they know the far Lethaeon spring,
The violet-hidden waters well they know,
Where one whose feet with tired wandering
Are faint and broken may take heart and go,
And from those dark depths cool and crystalline
Drink, and draw balm, and sleep for sleepless souls,
and anodyne.

But we oppress our natures, God or Fate
Is our enemy, we starve and feed
On vain repentance – O we are born too late!
What balm for us in bruised poppy seed
Who crowd into one finite pulse of time
The joy of infinite love and the fierce pain of infinite
crime!

O we are wearied of this sense of guilt,
Wearied of pleasure's paramour despair,
Wearied of every temple we have built,
Wearied of every right, unanswered prayer,
For man is weak; God sleeps: and heaven is high:
One fiery-coloured moment: one great love; and lo! we
die.

Ah! but no ferry-man with labouring pole
Nears his black shallop to the flowerless strand,
No little coin of bronze can bring the soul
Over Death's river to the sunless land,
Victim and wine and vow are all in vain,
The tomb is sealed; the soldiers watch; the dead rise
not again.

Nimmer blaast daar de ruige Noordenwind
Die ons Engels woud zo grauwwaakt en zo kaal,
Noch sneeuwt het daar witpluimig en gezwind,
Noch waagt de rood getande bliksemstraal
Hen op te schrikken in lunaire nacht,
Als ons om zoete zonde of dode vreugd het huilen wacht.

Helaas, zij kennen Lethe's bron, zo ver,
't Verborgene paarse water kennen zij,
Waar moede voeten zwerfend her en der
Zich laven mogen, 't hart versterkt en blij,
Aan donkere diepten, koel en kristallijn
Die voor de slapeloze ziel als balsem heilzaam zijn.

Onze aard verdringen wij; met 't Lot of God
Als vijand voeden we ons en vasten wij
Op loos berouw. Te laat op aard: ons lot!
Wij, ongetroost door opiumgelei,
Forceren in één polsslag van de tijd
Tijdloze liefdesvreugd en tijdloos felle misdaadspijt!

O, wij zijn moe van al dat schuldgevoel,
Moe van de wanhoop, minnaar van genot,
Moe van gebouwde tempels zonder doel,
Moe van terecht, vergeefs gebed tot God,
Want Hij slaapt, hemelhoog, en zwak zijn wij:
Eén tel vol vuur; één liefde, en zie! ons leven is voorbij.

Maar o! geen veerman is aan ons gegund
Die 't zwarte sloepje roeit naar 't bloemloos strand,
Geen ziel vaart met een kleine bronzen munt
Over de doodsrivier naar 't zonloos land,
Geen offer, wijn, of wens die zich bewijst,
Het graf gaat dicht; de wacht treedt aan; geen dode die
herrijst.

We are resolved into the supreme air,
 We are made one with what we touch and see,
 With our heart's blood each crimson sun is fair,
 With our young lives each spring-impassioned tree
 Flames into green, the wildest beasts that range
 The moor our kinsmen are, all life is one, and all is
 change.

With beat of systole and of diastole
 One grand great life throbs through earth's giant heart,
 And mighty waves of single Being roll
 From nerve-less germ to man, for we are part
 Of every rock and bird and beast and hill,
 One with the things that prey on us, and one with what
 we kill.

From lower cells of waking life we pass
 To full perfection; thus the world grows old:
 We who are godlike now were once a mass
 Of quivering purple flecked with bars of gold,
 Unsentient or of joy or misery,
 And tossed in terrible tangles of some wild and wind-
 swept sea.

This hot hard flame with which our bodies burn
 Will make some meadow blaze with daffodil,
 Ay! and those argent breasts of thine will turn
 To water-lilies; the brown fields men till
 Will be more fruitful for our love to-night,
 Nothing is lost in nature, all things live in Death's
 despite.

The boy's first kiss, the hyacinth's first bell,
 The man's last passion, and the last red spear
 That from the lily leaps, the asphodel
 Which will not let its blossoms blow for fear
 Of too much beauty, and the timid shame
 Of the young bride-groom at his lover's eyes, — these
 with the same

Wij lossen op in de allerhoogste sfeer,
 Wij zijn met wat wij zien en voelen, één,
 De rode zon geeft fraai ons hartbloed weer,
 Met onze jeugd vlamt lentes achtereen
 Het groen der jonge boom, aan 't wildste beest
 Zijn wij verwant, wat leeft is één, niets is ooit vast
 geweest.

Met de aortaslag die krimpt en zwelt
 Klopt leven groots door 't machtig wereldhart,
 En golft het ene Zijn met groot geweld
 Van levenskiem tot mens, want wij zijn part
 Van dierenrijk en landschap, kwaad of mooi,
 Eén met elk wezen dat ons najaagt, één met onze prooi.

Van 'n cel gewekt tot leven stijgen wij
 Naar 't ideaal; zo wordt de wereld oud:
 Nu God gelijk, waren wij eens een brij
 Van trillend paars doorkleefd met stralen goud,
 Met noch van vreugd noch smart enig idee,
 En rolden vreselijk verward in wilde storm op zee.

De felle vlam die in ons brandt voor ons genot
 Bloeit eenmaal als een volgeel narcisveld,
 Ja! en jouw zilveren borsten worden tot
 Twee waterlelies; grond geploegd vergeldt
 Ons liefdesspel met groter vruchtbaarheid,
 In de natuur sterft niets, en alles leeft, de Dood ten spijt.

De eerste kus, of klok der hyacint,
 De laatste hartstocht, laatste rode speer
 Die uit de lelie springt, als bloei begint
 In de affodil maar stopt als tegenweer
 Voor teveel schoonheid, en de schuchterheid
 Der jonge bruidegom, voor de ogen van zijn bruid geleid
 —

One sacrament are consecrate, the earth
 Not we alone hath passions hymeneal,
 The yellow buttercups that shake for mirth
 At daybreak know a pleasure not less real
 Than we do when in some fresh-blossoming wood
 We draw the spring into our hearts, and feel that life is
 good.

So when men bury us beneath the yew
 Thy crimson-stained mouth a rose will be,
 And thy soft eyes lush bluebells dimmed with dew,
 And when the white narcissus wantonly
 Kisses the wind its playmate some faint joy
 Will thrill our dust, and we will be again fond maid and
 boy.

And thus without life's conscious torturing pain
 In some sweet flower we will feel the sun,
 And from the linnet's throat will sing again,
 And as two gorgeous-mailed snakes will run
 Over our graves, or as two tigers creep
 Through the hot jungle where the yellow-eyed huge
 lions sleep

And give them battle! How my heart leaps up
 To think of that grand living after death
 In beast and bird and flower, when this cup,
 Being filled too full of spirit, bursts for breath,
 And with the pale leaves of some autumn day
 The soul earth's earliest conqueror becomes earth's last
 great prey.

O think of it! We shall inform ourselves
 Into all sensuous life, the goat-foot Faun,
 The Centaur, or the merry bright-eyed Elves
 That leave their dancing rings to spite the dawn
 Upon the meadows, shall not be more near
 Than you and I to nature's mysteries, for we shall hear

Zijn alle door één sacrament gewijd,
 De aarde, niet slechts wij, heeft huwelijkslust,
 De gele boterbloem vol vrolijkheid
 Heeft dageraadplezier net zo bewust
 Als ieder die bij prille bloei in 't woud
 De lente hartelijk omarmt, en van het leven houdt.

Dus als op ons eenmaal de taxus rust
 Dan is 't je rode mond die 'n roos bezit,
 Je ogen zacht grasklokjes dauwgekust,
 En als de wind de narcis speelt en wit
 Als kameraadje zoent, treft tere vreugd
 Ons beider as, en zijn wij weer verliefd in onze jeugd.

En onbewust van levenspijn en foltering
 Geeft zoete bloei aan ons het zonlicht af,
 En zorgt de vlasvinkkeel dat ik weer zing,
 En als met fraaie schubben op ons graf
 Twee slangen kronkelen, of door tropisch woud
 Twee tijgers sluipen, waar de geeloog leeuw zich stil
 ophoudt

En hen bespringt! Hoe danst mijn hart dan op
 Bij 't denken aan groots leven na de dood
 In vogel, dier en bloem, als deze kop
 Te vol met geest, barst voor een ademstoot,
 En als met 't bleke blad in najaarstooi
 De ziel, de aardse's eerste heer, sterft als haar laatste
 prooi.

O denk eraan! Wij zullen opgaan in
 Het zinnelijk leven: faun met geitenvoet,
 Centaurus, glansoog Elfje blij van zin
 Dat uit haar ring de boze dag begroet,
 De wei in dansend, zijn niet dichterbij
 't Natuurgeheim dan jij en ik, want dan ontwaren wij

The thrush's heart beat, and the daisies grow,
 And the wan snowdrop sighing for the sun
 On sunless days in winter, we shall know
 By whom the silver gossamer is spun,
 Who paints the diapered fritillaries,
 On what wide wings from shivering pine to pine the
 eagle flies.

Ay! had we never loved at all, who knows
 If yonder daffodil had lured the bee
 Into its gilded womb, or any rose
 Had hung with crimson lamps its little tree!
 Methinks no leaf would ever bud in spring,
 But for the lovers' lips that kiss, the poets' lips that
 sing.

Is the light vanished from our golden sun,
 Or is this daedal-fashioned earth less fair,
 That we are nature's heritors, and one
 With every pulse of life that beats the air?
 Rather new suns across the sky shall pass,
 New splendour come unto the flower, new glory to the
 grass.

And we two lovers shall not sit afar,
 Critics of nature, but the joyous sea
 Shall be our raiment, and the bearded star
 Shoot arrows at our pleasure! We shall be
 Part of the mighty universal whole,
 And through all aeons mix and mingle with the Kosmic
 Soul!

We shall be notes in that great Symphony
 Whose cadence circles through the rhythmic spheres,
 And all the live World's throbbing heart shall be
 One with our heart; the stealthy creeping years
 Have lost their terrors now, we shall not die,
 The Universe itself shall be our Immortality.

Margrietengroei, de lijsterharteklop
 De bleke sneeuwvlok hunkerend naar zon
 Op 'n donkere winterdag, en merken op
 Wie in de herfst die zilveren draden spon,
 Wie vlinders van hun parelmoer voorziet
 De wiekslagmaat waarmee van den tot den de arend
 schiet.

Ja, hadden wij niet liefgehad, wie weet
 Of dan de narcis bijen had verlokt
 Zijn goudkelk in, de roos zich had bekleed
 Met stamperlampjes blozend rood gerokt!
 Ik zie geen voorjaarsblad dat openspringt,
 Dan door de minnaarsmond die kust, de dichtersmond
 die zingt.

Ging't licht van onze gouden zon dan heen,
 Of is die fraaie aarde schoonheid kwijt,
 Daar wij natuurgebonden zijn en één
 Met elke polsslag die de lucht kastijdt?
 Veeleer komt er nieuw zonlicht aan te pas,
 Treft nieuwe luister elke bloem, en nieuwe praal het
 gras.

En wij geliefden zien niet toe van ver,
 Als vitters der natuur, maar blijde zee
 Is onze kleding, de gestaarte ster
 Schiet pijlen, naar believen! Wij gaan mee
 Als deel van 't machtig imposant heelal,
 Verenigd met de Kosmos Ziel door eeuwen zonder tal!

Wij zijn de noten in die grootse Symfonie
 Rondzwevend door de sferen in cadans,
 En 't kloppend wereldhart in harmonie
 Is één met ons; die sluiptijd krijgt geen kans
 Om ons te kwellen, sterven zijn wij kwijt,
 Het Universum als geheel is onze Onsterfelijkheid.

Colofon

Uit de bloemlezing: *Klankrijk en vol furie, 27 verhalende en beschouwende Engelse gedichten uit de 16e-19e eeuw, vertaald en toegelicht door Cornelis W. Schoneveld*, nr. 12 in de Boekwinkeltjes Reeks, Assen, 2011, 214 pp., voorzien van 22 illustraties. "Panthea" beslaat pp. 205-11.

Op 23 september 2011 geplaatst op www.benedictusdespinoza.nl/lit/Oscar_Wilde's_gedicht_Panthea.pdf